

UNIVERSITATEA LIBERĂ INTERNAȚIONALĂ DIN MOLDOVA

**Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 343.533 (043.2)**

DINCĂ MIHAI

**ANALIZA JURIDICO-PENALĂ A INFRAȚIUNILOR
PRIVIND DREPTUL DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ**

Specialitatea: 12.00.08 – Drept penal (drept penal)

Autoreferatul tezei de doctor în drept

Chișinău, 2012

**Teza a fost elaborată în cadrul catedrei *Drept public* a Universității Libere
Internaționale din Moldova**

Conducător științific:

BARBĂNEAGRA Alexei, doctor habilitat în drept, profesor universitar

Referenți oficiali:

CUȘNIR Valeriu, doctor habilitat în drept, profesor universitar,

BERLIBA Viorel, doctor în drept, conferențiar universitar,

Componența Consiliului științific specializat:

GHEORGHITĂ Mihai, președinte, doctor habilitat în drept,
profesor universitar

ROTARU Oxana, secretar științific, doctor în drept,
conferențiar universitar

ULIANOVSCI Xenofon, doctor habilitat în drept,
conferențiar universitar

OSOIANU Tudor, doctor în drept, conferențiar universitar

VOLCINSCHI Victor, doctor în drept, conferențiar universitar

ALECU Gheorghe, doctor în drept, profesor universitar, România

Susținerea tezei va avea loc la 1 iunie 2012, ora 15.00, în ședința Consiliului științific specializat **DH 34.12.00.08-23** din cadrul Universității Libere Internaționale din Moldova (MD 2012, Republica Moldova, mun. Chișinău, str. V.Pârcălab, 52).

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate pe pagina WEB a CNAA (<http://www.cnaa.md>), la Biblioteca Universității Libere Internaționale din Moldova și la Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

Autoreferatul a fost expediat la 27 aprilie 2012.

**Secretar științific al
Consiliului Științific Specializat,
dr., conf. univ.**

ROTARU Oxana

**Conducător științific,
dr. hab., prof. univ.**

BARBĂNEAGRA Alexei

**Autor:
© DINCĂ Mihai, 2012**

DINCĂ Mihai

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei.

Impactul pe care fenomenul digitalizării îl are asupra omenirii, dezvoltarea incredibilă a sistemelor informatice, a Internet-ului, obligă statele democratice să promoveze activitățile spiritului, creativitatea și inventivitatea umană, materializată în descoperirile tehnico-științifice, operele de literatură, artă și să protejeze, în același timp, prin norme juridice, drepturile născute din creația intelectuală. Or, evoluția societății în plan economic, social și cultural se întemeiază anume pe generarea și difuzarea de cunoaștere în sensul de informație și nu numai, pe activitatea spirituală a omului, cel mai adesea materializată în bunuri de consum și în opere culturale. Pe bună dreptate se menționează de către autorul V. Roș, că între gradul de dezvoltare a oricărui tip de societate și activitatea creatoare a membrilor acesteia, relația este direct proporțională, fiind un truism să afirmi astăzi că țările dezvoltate sunt acelea în care activitatea creatoare, activitatea spiritului este prețuită, încurajată și ocrotită în mod eficient. [1]

Protecția proprietății intelectuale este cea mai importantă bătălie politică a secolului XXI, pentru a cărei reușită, trebuie instituit un sistem de securitate juridică globală, care să includă norme de drept aplicabile la nivel mondial. De remarcat este faptul că, securitatea juridică în domeniul proprietății intelectuale reprezintă cea mai mare provocare pentru guvernele naționale și pentru organismele internaționale, în contextul globalizării economiei mondiale, a dezvoltării tehnologice fără precedent și a revoluției informatice. Dezvoltarea, difuzarea și consecințele folosirii computerelor, amploarea pe care a luat-o comerțul electronic, utilizarea Internet-ului în viața de zi cu zi, răspândirea pe scară largă a comunicațiilor, reprezintă un proces ireversibil, cu implicații majore asupra vieții și activității umane, care va transforma piața muncii, unde până de curând oamenii își vindeau timpul angajatorului, iar în prezent își vând ideile și creativitatea, și va revoluționa sistemul juridic actual de protecție a proprietății intelectuale.

Proprietatea intelectuală cuprinde drepturile legale ce rezultă din activitatea de creație intelectuală în domeniile: industrial, științific, literar și artistic.

Imposibilitatea protecției prin simpla posesie asupra obiectului proprietății intelectuale, reprezintă baza întregului concept al reglementărilor normative privind acest gen de proprietate, care are drept scop apărarea creatorilor și a altor producători de bunuri și servicii intelectuale prin cesionarea, pe durată limitată, a dreptului de utilizare a acestor opere sau servicii. În mod tradițional proprietatea intelectuală se împarte în două ramuri: „dreptul de autor și drepturile conexe” și „proprietatea industrială”.

Pentru ca o reglementare juridică în domeniul proprietății intelectuale să-și facă loc a fost necesar să fie îndeplinite trei condiții și anume: *existența unor mijloace tehnice care să servească la multiplicarea și comunicarea operelor, dar și mijloace care să permită o largă difuzare a acestor opere, sursă de venit; progresul culturii și libertatea conștiinței să facă utilă și necesară difuzarea operelor spiritului; grație preeminenței spiritului în societate, autorii să dobândească o poziție destul de puternică pentru a obține protecția intereselor lor legitime*. Condițiile enumerate au fost îndeplinite rând pe rând de-a lungul timpului, legiferarea drepturilor privind proprietatea intelectuală devenind o creație destul de târzie a dreptului. De precizat că această întârziere s-a datorat evoluției greoaie a descoperirilor tehnico-științifice și a prejudecăților bisericii, care constituia forma dominantă a ideologiei și care și-a subordonat încă de la începuturi arta, filozofia, morala și dreptul. De remarcat în acest sens este activitatea bisericii creștine, care a instituit „*Index-ul librorum prohibitorum*” - document care a impus controlul religios al cărților și aprobarea prealabilă a publicării oricărui manuscris, după o atentă cenzurare.

Reieșind din structurarea istoriei proprietății intelectuale în patru perioade principale, și anume *perioada privilegiilor sau a monopolurilor, perioada reglementărilor naționale, perioada internaționalizării și globalizarea*, identificăm faptul că și reglementările ce vizau proprietatea intelectuală de la etapă istorică la alta se deosebeau categoric. Însă, anume procesul de globalizare, început odată cu înregistrarea progreselor tehnologice majore, în domeniul științific, industrial, în domeniul tehnicii de calcul și al informaticii, a determinat o evoluție mai rapidă a schimburilor comerciale și a fluxurilor financiare.

Noile cerințe privind globalizarea drepturilor de proprietate intelectuală au condus la nevoia introducerii unui instrument eficient care să protejeze la nivel economic global, acesta concretizându-se în „Acordul privind aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală” (*„Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights – TRIPs*). Oficial, scopul Acordului TRIPs, constă în *„reducerea distorsiunilor și a barierelor din calea comerțului internațional”, recunoașterea valorii incomensurabile a creațiilor intelectuale și „necesitate promovării unei protecții eficiente și adecvate a drepturilor de proprietate intelectuală”*.

Perioada globalizării protecției proprietății intelectuale este caracterizată inclusiv de conștientizarea legăturilor dintre comerț și proprietatea industrială, dreptul de autor și drepturile conexe, și de semnarea Acordurilor referitoare la comerț și la protecția proprietății intelectuale. Globalizarea poate fi definită ca un proces tehnologic și ideologic în care distanța geografică devine irelevantă pentru relațiile socio-culturale, politice și economice. Oamenii devin conștienți de acest fapt, în consecință, rețelele de relații și dependențe devin potențial transfrontaliere și chiar mondiale. Acest proces are consecințe pentru funcționarea statelor naționale deoarece autoritatea lor este limitată la granițele geografice. Cauzele care au condus societatea mondială spre globalizare sunt: inovațiile de ordin tehnic, care au luat un avânt incredibil, mai ales cele din domeniul informatic și al comunicațiilor, amploarea pe care a cunoscut-o comerțul la nivel mondial odată cu liberalizarea în cadrul G.A.T.T. și respectiv a O.M.C., micșorarea cheltuielilor cu transportul mărfurilor și a persoanelor, sfârșitul războiului rece, care diviza lumea în două blocuri, apariția problemelor de interes global de genul modificărilor climaterice, a migrației, a drepturilor omului.

Având la bază premisele enunțate anterior, un studiu complex și sistematizat al legislației privind proprietatea intelectuală se impune ca unul necesar, mai cu seamă din perspectiva cercetării mijloacelor de implicație publică în acest domeniu controversat al vieții sociale. Or, anume practica mondială impune anumite rigori referitoare la modul de implicare a normativului penal în materia reglementării unor relații de natură civilă, precum relațiile de proprietate intelectuală. Deci, obiectul de studiu al acestei lucrări

științifice îl constituie anume relațiile sociale ce țin de protecția drepturilor de proprietate intelectuală, drepturi care sunt încălcate prin plagiat, contrafacere și piraterie, fapte pedepsite la nivel internațional, dar și expres prevăzute de legislațiile penale a României și Republicii Moldova, însă cu termeni și noțiuni diferite.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare.

Din cercetările efectuate a reieșit faptul că la nivelul României, acest tip de abordare se regăsește parțial, mai cu seamă facem referire la perspectiva cercetării normativului penal immanent relațiilor sociale ce vizează proprietatea intelectuală. În acest sens, este de remarcat lucrarea autorului M. Pantea „*Protecția proprietății intelectuale în era globalizării*” (București, 2008), care abordează din punct de vedere juridico-penal infracțiunile referitoare la dreptul proprietății intelectuale în România. Însă, sub aspectul normelor ce constituie reglementări ale drepturilor de proprietate intelectuală, studii științifice notorii se regăsesc atât în România, cât și la nivelul Uniunii Europene. În ceea ce vizează Republica Moldova, cercetările științifice sistematizate se referă exclusiv la reglementările de resort, care comportă o conotație de ordin civil, doar în anul 2011 M. Spataru și A.Păduraru au examinat din punct de vedere penal cele două componente ale dreptului de proprietate intelectuală: dreptul de autor și drepturile conexe și, respectiv, dreptul proprietății industriale.

În acest cuprins al ideilor, este de remarcat, de asemenea, lucrările care au dezvoltat în cuprinsul lor teme legate de protecția dreptului de autor și a drepturilor conexe, dar și protecția drepturilor de proprietate industrială. În particular ne referim la lucrările autorilor: V. Volcinschi, A. Barbăneagră, S.Brânză, V. Stati, V. Iustin, O. Rotaru, I. Chiroșca, D. Bogdan, L. Lupașcu, T.Bodiul, T. Avtudov, V. Roș, Y. Eminescu, V. Lazăr, C. Romițan și alții.

Scopul și obiectivele lucrării

Scopul și obiectivele lucrării au fost determinate de manifestările obiective pe care le comportă încălcările drepturilor de proprietate intelectuală, materializate în produse contrafăcute și pirat și care afectează interesele titularilor de drepturi recunoscute și protejate de legislația în domeniu, dar și consumatorii, care plătesc sume mici de bani pentru produse de o calitate

îndoielnică, fiindu-le uneori afectate chiar viața și sănătatea, dacă se ia în considerare faptul că produsele farmaceutice și alimentare reprezintă aproape jumătate din mărfurile contrafăcute care se vând pe piețele internaționale. Astfel, în calitate de scop al cercetării se lansează desfășurarea unei investigații complexe, în baza teoriilor penale și celor criminologice expuse la nivel internațional, precum și reieșind din teoria dreptului de proprietate intelectuală, asupra infracționalității ce vizează proprietatea intelectuală sub cele două categorii care îi conturează conținutul – dreptul de autor și dreptul de proprietate industrială.

Teza de doctorat își propune și anumite obiective, reieșite expres din conținutul scopului principal trasat, acestea fiind:

- analiza succintă a unor repere evolutive în materia dreptului de proprietate intelectuală la nivelul comunității internaționale;
- identificarea conținutului noțiunii de proprietate intelectuală în ipoteza reglementărilor normative din România și Republica Moldova;
- elucidarea esenței celor două categorii care conturează conținutul proprietății intelectuale: dreptul de autor și dreptul proprietății industriale;
- cercetarea comparată a legislației diferitor state atât în materie de reglementare a relațiilor sociale referitoare la proprietatea intelectuală, cât și la natura implicării normativului penal în sancționarea încălcărilor ce vizează acest domeniu;
- analiza modalităților faptice de manifestare a delictualității în domeniul proprietății intelectuale;
- identificarea și cercetarea unor aspecte generale și comune ale infracțiunilor ce vizează dreptul de autor potrivit cadrului normativ al României;
- analiza juridico-penală a infracțiunilor din domeniul drepturilor de autor reglementate de legislația României;
- elucidarea conținutului infracțiunii de încălcare a dreptului de autor și a drepturilor conexe prevăzute de Codul penal al RM;

- analiza proprietății industriale – ca obiect al protecției juridico-penale prin prisma infracțiunilor prevăzute de legislația penală a României și Republicii Moldova;
- înaintarea unor propuneri, inclusiv cu caracter de lege ferenda, de racordare a normativului în vigoare al României și Republicii Moldova în domeniul reglementării relațiilor sociale ce vizează proprietatea intelectuală, inclusiv din perspectiva modificărilor necesare de operat în materie juridico-penală.

Metodologia cercetării științifice a studiului realizat o constituie tezele fundamentale ale dreptului proprietății intelectuale, dreptului civil, teoriei generale a dreptului, dreptului contravențional și dreptului penal etc. În acest sens, diversitatea metodelor, procedeele și tehnicilor utilizate oferă lucrării un caracter complex. La numărul acestora din urmă se includ: metodele științifice generale (logică, sistematică, istorică), metodele juridice (formal juridică, juridico-comparativă), metodele statistice. Baza teoretică a cercetării este constituită din materialul teoretico-practic și aplicativ din România, Republica Moldova, Federația Rusă, Franța, Italia, Germania etc.

Noutatea și originalitatea științifică.

Cercetarea se impune cu titlu de noutate științifică în particular din perspectiva analizei juridico-penale a infracțiunilor ce vizează dreptul de proprietate intelectuală în întreaga unitate și complexitate a acestuia (dreptul de autor și dreptul de proprietate industrială).

Lucrarea de doctorat se cataloghează ca fiind o cercetare cu caracter monografic în materia problemelor teoretice, practice și aplicative ale infracționalității ce vizează dreptul de proprietate intelectuală din perspectiva legislației penale a României, precum și a Republicii Moldova, în care sunt evidențiate reguli de calificare juridică, formulate concluzii și recomandări care comportă grad de noutate științifică și prezintă importanță pentru teoria dreptului penal, dreptului contravențional, în special: atât legislația Republicii Moldova și României, cât și știința dreptului de proprietate intelectuală din aceste țări indică asupra celor două grupuri mari de drepturi care particularizează proprietatea intelectuală, fiecăruia fiindu-i specific un propriu obiect de reglementare: grupul de drepturi care se referă la proprietatea

industrială, grupul de drepturi referitoare la dreptul de autor; sistemul de protecție a proprietății intelectuale are drept scop protejarea „ideii” sau capacității creative, ce presupune personalitate, inteligență, simț estetic, forță creatoare, facultate de a gândi și formula ideii și a le expune într-o formă personală, autentică – care, în fond, poate fi opusă terților (și respectiv protejată) din momentul materializării pe un suport (indiferent de natura acestuia); la capitolul unor rezerve cu caracter material-instituțional și practic referitor la domeniul complex al proprietății intelectuale în Republica Moldova se atribuie: lipsa unei direcții strategice de asigurare a respectării, împreună cu o lipsă de planificare, date de activitate și de realizare în ceea ce privește lupta împotriva pirateriei și contrafacerii; coordonarea inadecvată a agenților de asigurare a respectării; completarea cu personal și alte constrângeri de resurse; nevoia continuă de instruire suplimentară a organelor de asigurare a respectării legislației și de inițiative de sporire a conștientizării; necesitatea de a obține un grad mai deplin de specializare judiciară în ceea ce privește cauzele legate de drepturile de proprietate intelectuală; lipsa de aranjament suficient din partea titularilor de drept în efortul de aplicare și sistemul actual subdezvoltat de gestionare a colecțiilor din Republica Moldova.

Problema științifică importantă soluționată prin intermediul tezei de doctorat elaborată ține de identificarea unei politici penale clare în materie de combatere a încălcărilor care vizează domeniul dreptului de proprietate intelectuală în România și Republica Moldova, având în vedere realitățile curente ale țărilor respective, precum și mijloacele financiare care trebuie puse la baza promovării acestei politici. În acest sens, se indică asupra dezvoltării rapide a relațiilor sociale din domeniul proprietății intelectuale și asupra necesității dezincriminării treptate a faptelor din acest cadru aplicativ.

Semnificația teoretică.

Lucrarea de doctorat aduce la un loc toate infracțiunile ce se pot comite în acest vast domeniu al drepturilor de proprietate intelectuală, analizează din perspectiva juridico-penală toate faptele care constituie infracțiuni în domeniul de referință și, în același timp, încearcă să se poziționeze logic atât la nivel doctrinar, cât și aplicativ cu privire la încadrările juridice ale ilegalităților ce pot fi comise atunci când este vorba de plagiat, piraterie și contrafacere. Cu această

ocazie au fost analizate mai multe opinii din literatura de specialitate din România, Republica Moldova și din țările membre ale Uniunii Europene, concluziile desprinse fiind de maximă importanță, deoarece există state comunitare în care încălcările drepturilor de proprietate intelectuală nu sunt considerate fapte de natură penală, aspect care generează piraterie și contrafacere și care aduce deservicii majore atât titularilor de drepturi dar și societății în ansamblul ei.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în întocmirea unui inventar complet, sistematizat și la zi a infracțiunilor din domeniul drepturilor de proprietate intelectuală din România și Republica Moldova, interpretarea și explicarea normelor legale care incriminează acest tip de infracționalitate, în scopul instituirii unei aplicări unitare a prevederilor legale în vigoare de către organele și organismele judiciare interesate în prevenirea și combaterea criminalității din acest important domeniu.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere.

1. Legea penală a Republicii Moldova se înfățișează ca un mijloc de intervenție în materia proprietății intelectuale în anumite condiții prevăzute expres de Codul penal al Republicii Moldova – art. 185¹. În acest sens, legiuitorul invocă posibilitatea apărării, în principiu, a drepturilor morale și patrimoniale de autor. Evident, că sistemul normativ adoptat de Republica Moldova la acest segment al domeniului vieții sociale se deosebește mult (mai cu seamă reieșind din implicațiile structurale) de cel adoptat în România.
2. Persoana juridică poate fi subiect al dreptului de autor, în condițiile legii, dar nu poate avea calitatea de autor al operei, deoarece îi lipsesc însușirile spirituale pe care le implică activitatea de creație intelectuală.
3. Însușirea paternității sau altfel spus plagiatul (însușirea autoratului) presupune acțiunea de apropiere, de adoptare a calității de autor unei opere de artă, științifice sau tehnice. Nerespectarea condiției privind originalitatea operei se identifică prin noțiunea de „plagiat”.
4. Se impune necesitatea decriminalizării faptelor infracționale prevăzute de art. 298, 300 a legislației penale a României.

5. Este necesară sistematizarea mai riguroasă a legislației penale a Republicii Moldova, prin stabilirea unui cadru mai complex din punct de vedere structural în domeniul infracțiunilor contra proprietății intelectuale. Or, identificarea unui obiect nemijlocit separat poate determina crearea unei norme separate, care să fie eficient interpretate și aplicate practic. Deci, infracțiunile privind proprietatea intelectuală trebuie să fie incluse ca un grup de infracțiuni în cadrul capitolului “Infracțiuni contra patrimoniului”.

Aprobarea și implementarea rezultatelor științifice.

Concluziile desprinse cu ocazia cercetării științifice s-au materializat în câteva articole și referate publicate în reviste de specialitate din România și Republica Moldova. Menționăm în acest sens: *Pirateria și contrafacerea activității specifice criminalității transfrontaliere* – publicat în – volumul celei de –a XVIII-a sesiune de comunicări științifice a cadrelor didactice intitulat „Cultura socio-juridică – un factor de echilibru și stabilitate în perioadele de criză, alte articole științifice publicate în *Revista de Investigare a Criminalității*, în *Journal of Criminal Investigation*, în *Legea și viața* etc.

Publicațiile la tema tezei. 10 articole științifice publicate, inclusiv participări la conferințe științifice cu caracter internațional.

Volumul și structura tezei. Teza de doctorat cuprinde 145 pagini text de bază, fiind constituită din: adnotare (în limba română, rusă și engleză), lista abrevierilor utilizate în teză, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 195 titluri, declarația privind asumarea răspunderii și cv-ul autorului.

Cuvintele-cheie: autor, creație, operă, paternitate, retractare, proprietate intelectuală, activitate intelectuală, drept de autor, drept conexe.

CONȚINUTUL TEZEI

Conținutul **Introducerii** la teza de doctorat cuprinde ca elemente structurale: actualitatea și importanța problemei supuse cercetărilor științifice, scopul și obiectivele lucrării, noutatea științifică a rezultatelor obținute,

problema științifică importantă soluționată, semnificația teoretică și aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor, sumarul compartimentelor tezei.

Capitolul 1 „Analiza materialelor științifice în domeniul reglementării și protecției juridice a dreptului de proprietate intelectuală” include ca elemente structurale patru paragrafe: 1.1. Analiza materialelor științifice publicate în referire la tema tezei în Republica Moldova; 1.2. Considerații privind formarea, dezvoltarea și protecția juridică a domeniului științific al dreptului de proprietate intelectuală și analiza situației existente în România; 1.3. Elemente de drept penal comparat în materia intelectuală; 1.4. Concluzii la Capitolul 1.

Pornind de la axioma „proprietatea este justa remunerare a muncii” se susține că progresul și prosperitatea omenirii depind în mod esențial de creativitatea ei în domeniul tehnic, cultural și artistic. De asemenea, s-a constatat că protecția juridică a creațiilor noi încurajează investițiile și conduc la alte inovații, stimulează creșterea economică, duce la crearea de noi locuri de muncă, la apariția unor ramuri noi de activitate și la îmbunătățirea continuă a calității vieții.

1.1. *Analiza materialelor științifice în domeniul dreptului de autor și a drepturilor conexe publicate în Republica Moldova.* După cum remarcă D.Schuebel, [2, p. 3] în contextul eforturilor de integrare în Uniunea Europeană depuse de Republica Moldova, armonizarea legislației și politicilor Republicii Moldova cu standardele Uniunii Europene în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală a fost prioritizată în mod specific în cadrul Acordului de Parteneriat și Colaborare, precum și a Planului de Acțiuni privind Politica Europeană de vecinătate. [2, p. 3] Totuși, în anul 2010, experții din cadrul Uniunii Europene (E. Stuart, E. Fano, L. Scales et. al.) au constatat faptul că Republica Moldova a lucrat intensiv asupra cadrului său legislativ pentru a se alinia standardelor internaționale și ale Uniunii Europene și continuă să-și perfecționeze și actualizeze codurile sale și alte instrumente secundare în scopul implementării complete a noii legislații. [2, p. 36-37]

După cum consemnează O. Belei, dreptul de proprietate intelectuală se confundă astăzi cu două probleme ce au consecințe serioase pentru protecția proprietății intelectuale în general, și a drepturilor de autor, în particular: [3, p.

194] - *prima problemă* vizează importanța economică în continuă creștere a creațiilor intelectuale ca bunuri (imateriale) ce fac obiectul unui comerț internațional tot mai profitabil; - *a doua problemă* ține de progresul mijloacelor tehnologice ce contribuie la reproducerea și utilizarea neautorizată a operelor, fenomen cunoscut sub numele de „piraterie”. [3, p. 194]

Ne raliem pe deplin la acest ultim punct de vedere, enunțând în continuare faptul că dezvoltarea și progresul tehnologic este în strânsă corelație și determinare reciprocă cu instituția proprietății intelectuale, (pe drept cuvânt, constată autorii O. Belei, O. Căinăreanu, precum că vulnerabilitatea tot mai mare a programelor pentru calculator este determinată de Internet, de globalizarea și răspândirea în masă a calculatoarelor, din ce în ce mai puternice și mai ieftine, care fac ca programele de calculator și alte opere protejate prin dreptul de autor și drepturile conexe să fie piratate sau distribuite ilegal mult mai ușor și pe zone geografice mult mai extinse [4, p. 205]) având ca efect o condiționare bilaterală. Or, dezvoltarea relațiilor sociale din domeniul proprietății intelectuale condiționează avansarea sistemului tehnologic, iar în ritmul dependent de nivelul și eficiența acestuia trebuie adoptate reglementări și luate măsuri eficiente de a preveni și a combate fenomenele antisociale ce pot lua amploare în acest cadru aplicativ.

1.2. *Considerații privind formarea, dezvoltarea și protecția juridică a domeniului științific al dreptului de proprietate intelectuală și analiza situației existente în România.* Problematika privitoare la protecția dreptului de autor în România își are izvorul în lucrările scrise de C. Hamangiu „*Etat de la legislation roumaine sur la propriete litteraire et artistique*”, J. T. Ghica „*La propriete litteraire et artistique*”, Al. Nicolau „*L’etat actuel de la doctrine de la legislation et de la jurisprudence en ce qui concerne la propriete litteraire en Roumanie*”, apărute la edituri din București în 1906, an în care a avut loc în România „primul congres internațional” consacrat proprietății literare și artistice. Prima legea specială, al cărui obiect îl constituia protecția dreptului de autor, a fost promulgată la 28 iunie 1923, și a fost una din cele mai moderne și mai complete reglementări în domeniu de la acea dată. *Legea proprietății literare și artistice* asigură protecție dreptului de autor, independent de îndeplinirea vreunei formalități de înregistrare, atât cetățenilor români, cât și

străinilor, fără a impune vreo condiție de reciprocitate în acest sens, pe tot cursul vieții autorului și încă treizeci de ani pentru moștenitorii legali.

În domeniul proprietății industriale, de-a lungul timpului, în România au operat următoarele acte normative: *Primul proiect de lege asupra brevetelor de invenție*, propus de ministrul finanțelor, C. Steriade, în februarie 1860. Mai apoi, în septembrie 1865, generalul Ioan Emil Florescu a propus un alt - *proiect de lege asupra brevetelor de invenție*, la 15 aprilie 1879, după care a avut loc promulgarea legii asupra mărcilor de fabrică și de comerț. În Monitorul Oficial al României nr. 73 din 29 martie/10 aprilie 1880 a fost publicat un *proiect de lege asupra brevetelor de invenție* care urma să fie supus dezbaterii parlamentului român. Ulterior a avut loc discutarea *legii speciale referitoare la plugul sapă*, invenția autorului Ioan N.G. Danilescu, la 27 ianuarie 1900. În Monitorul Oficial al României nr. 229/17 ianuarie 1906 a fost publicată *prima lege asupra brevetelor de invențiune din România*, lege sancționată prin decretul regal nr. 102/13 ianuarie 1906. În anul 1921, și-a făcut apariția un anteproiect de *lege privind brevetele de invenție*. Monitoarele Oficiale din perioada septembrie 1940 - august 1944 au dat publicității, în două rânduri, decrete-legi semnate de mareșalul Ion Antonescu privind acordarea de brevete de invenții.

1.3. *Elemente de drept penal comparat în materia intelectuală.* Încă de la începuturi au existat păreri pro și contra protecției proprietății intelectuale. În acest sens sunt prezentate câteva argumente în favoarea sau împotriva protecției proprietății intelectuale, în opinia unor specialiști și avocați în domeniu, dar și câteva din spețele cele mai discutate în ziua de azi, spețe a căror analiză permite emiterea unor opinii proprii în acest sens. Întrebarea care se pune și la care se oferă un răspuns este până unde trebuie să meargă guvernele naționale și organismele internaționale în a proteja activitatea creativă a omului, prin acordarea drepturilor de proprietate intelectuală ?

Capitolul 2 **Analiza juridico-penală a infracțiunilor din domeniul drepturilor de autor prevăzute de legislația României și a Republicii Moldova** cuprinde, din punct de vedere structural patru paragrafe, care conțin subparagrafe.

2.1. *Parcursul istoric și formele de manifestare a creației umane.* Pentru o abordare sistematică a evoluției istorice a domeniului proprietății intelectuale, a fost propusă, în baza cercetărilor făcute de numeroși autori în domeniu, [5] o structurare a istoriei proprietății intelectuale, în patru perioade principale:

- I. - *Perioada privilegiilor sau a monopolurilor;*
- II. - *Perioada reglementărilor naționale;*
- III. - *Perioada internaționalizării;*
- IV. - *Globalizarea.*

Din punct de vedere al reglementarilor cu vocație internațională, în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală, primul pas spre globalizare a fost făcut odată cu adoptarea „Declarației Universale a Drepturilor Omului”, prin Rezoluția O.N.U. nr. 217 din 10 decembrie 1948. Drepturile de proprietate intelectuală sunt evidențiate expres în articolul 27 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, care stipulează faptul că „*fiecare om trebuie să beneficieze de protecția drepturilor morale și materiale care decurg din orice lucrare științifică, literară sau artistică al cărui autor este*”. De asemenea, reglementările internaționale de genul Convenției de la Paris și Uniunii de la Berna, au făcut obiectul mai multor revizuirii succesive, urmărindu-se, în principal, extinderea protecției asupra altor categorii de drepturi de proprietate intelectuală, create în diverse domenii, dar și o armonizare la nivel mondial a prevederilor legislative în domeniul de referință, prin aderarea cât mai multor state la sistemul „unic” de protecție a creației minții umane.

2.2. *Tratamentul juridic al infracțiunilor în domeniul drepturilor de autor potrivit legislației române.* Studiarea modului în care au apărut și evoluat drepturile de proprietate intelectuală are la bază cunoașterea multiplelor și complexelor probleme referitoare la evoluția civilizației materiale și spirituale ale omenirii. Protecția dreptului de autor, în România, are la bază prevederile art. 41 alin. (1) din Constituție („*Dreptul de proprietate privată*”), conform căruia „*dreptul de proprietate, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate. Conținutul și limitele acestor drepturi sunt stabilite prin lege*”, precum și pe prevederile art. 1 din C. pen. al României referitoare la scopul legii penale care este de a „*apăra împotriva infracțiunilor, România, suveranitatea, independența, unitatea și indivizibilitatea statului, persoana,*

drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, precum și întreaga ordine de drept". Pe cale de consecință, produsele inteligenței umane, care fac obiectul dreptului de proprietate intelectuală și care sunt susceptibile de a fi furate, ca oricare alte mărfuri sau produse, sunt protejate în plan legislativ.

În acest cadru de opinii controversate, se diferențiază anumite aspecte generale și comune ale infracțiunilor privind dreptul de autor și drepturile conexe potrivit cadrului normativ al României, precum și esența constitutivă a infracțiunilor privind dreptul de autor și drepturile conexe în mod particular. Analiza propriu-zisă, în baza semnelor conținutului infracțiunii, are loc vis-a-vis de producerea, distribuirea și comercializarea mărfurilor pirat; refuzul declarării provenienței mărfurilor sau a dispozitivelor pirat; reproducerea neautorizată a programelor de calculator; însușirea calității de autor; punerea la dispoziție a produselor purtătoare de drepturi conexe; deținerea și utilizarea ilegală a dispozitivelor de neutralizare a măsurilor tehnice de protecție.

În ansamblu, teoria generală în materie stabilește existența a două mari categorii de drepturi patrimoniale, *dreptul de reprezentare* - care permite autorului să comunice direct publicului opera sa ori să facă cele necesare pentru ca aceasta să fie comunicată publicului, drept care se exercită mai ales în domeniul artelor și al spectacolelor și *dreptul de reproducere* - care permite autorului să decidă asupra difuzării operei sale prin toate procedeele prin care se poate face o comunicare publică indirectă și mai ales în domeniul radio-tv.

Se identifică situația că pentru ca acțiunea de punere la dispoziția publicului a operelor sau a produselor purtătoare de drepturi conexe, baze de date sau copii ale acestora să întreprindă latura obiectivă a infracțiunii, trebuie să fie îndeplinite două cerințe esențiale: prima cerință este ca această acțiune să se săvârșească fără consimțământul titularilor de drepturi, respectiv al fabricanților de baze de date, iar a doua cerință este ca prin realizarea ei să se facă posibilă accesarea de către public, în orice loc sau în orice moment ales în mod individual.

Pentru o analiză completă a drepturilor ce vizează proprietatea intelectuală, s-a impus necesitatea includerii **Capitolului 3 „Proprietatea industrială – obiect al ocrotirii juridico-penale”**, care face referire la tratamentul juridico-penal al infracțiunilor din domeniul drepturilor de proprietate industrială în

România (infrațiuni din domeniul protecției desenelor și modelelor industriale, infrațiuni privind mărcile și indicațiile geografice, infrațiuni din domeniul brevetelor de invenție, alte infrațiuni din domeniul proprietății industriale prevăzute în C. pen. român), precum și pe proprietatea industrială – ca obiect al ocrotirii juridico-penale conform legislației Republicii Moldova.

Totuși, menționează S. Brânză, la nivelul adevărului relativ, deosebirea dintre dreptul de proprietate literară, artistică și științifică și dreptul de proprietate industrială nu reprezintă temei pentru separarea acestor domenii. [17, p. 2] Or, conceptul de creație constituie o trăsătură definitivă a activității de realizare a obiectelor dreptului de proprietate literară, artistică și științifică, precum și a obiectelor dreptului de proprietate industrială. De aici rezultă similitudinea între cele două forme ale dreptului de proprietate intelectuală. În acest sens, în literatura de specialitate se menționează: „fiind proprietatea autorului, apărută de normele juridice adecvate, creația științifică, de exemplu, se raportează în primul rând la cea tehnică, iar această asemănare generează și o natură asemănătoare de drepturi, dintre calitatea de autor sau inventator”.

În doctrină, proprietatea industrială, ca instituție juridică a fost definită ca fiind „ansamblul de norme juridice care reglementează raporturile privitoare la creațiile aplicabile în industrie, precum și la semnele distinctive ale unei asemenea activități”. [16, p. 11] Dreptul subiectiv de proprietate industrială a fost definit ca fiind „acea posibilitate, recunoscută de lege titularului acestui drept - persoană fizică sau persoană juridică - de a folosi, în mod exclusiv, o creație intelectuală aplicabilă în industrie sau un semn distinctiv al unei asemenea activități industriale”. Principalele caracteristici ale dreptului de proprietate industrială sunt:

- Nașterea dreptului de proprietate industrială este condiționată de desfășurarea unei activități de creație intelectuală și de îndeplinirea unor formalități de brevetare sau înregistrare a creației la un Oficiu de proprietate industrială. Excepție de la această regulă, fac informațiile confidențiale pentru care protecția se realizează pe căi de fapt.

- O altă caracteristică constă în faptul că dreptul de proprietate industrială se exercită asupra creațiilor aplicabile la nivel industrial, mai concret în industrie, agricultură, comerț, servicii, producție de orice fel, etc. sau asupra semnelor distinctive utilizate industrial.

În ceea ce privește teritorialitatea și perioada de aplicare a drepturilor de proprietate industrială, considerăm că, cu câteva excepții, dreptul de proprietate industrială este limitat în spațiu și timp. Excepțiile de la această regulă sunt în domeniul semnelor distinctive, care pot fi protejate la infinit, atâta timp cât prelungirea protecției este de interes pentru titularul de drepturi, care achită taxele prevăzute de legislație, și în zona informațiilor confidentiale. Protejarea dreptului de proprietate industrială nu reprezintă o obligație, ci o facultate sau o posibilitate recunoscută de actele normative în vigoare, titularului de drepturi, care poate fi o persoană fizică sau o persoană juridică.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Proprietatea intelectuală înglobează reglementările, naționale și internaționale, care protejează creația spiritului uman în domeniul literar, artistic și științific și care conferă titularului de drept posibilitatea de a beneficia de pe urma creației intelectuale.

2. Legislația penală nu constituie un domeniu de reglementare a relațiilor sociale privitoare la proprietatea intelectuală. Or, în cazul în care legislația penală operează cu norme diferite în cazul încălcării dreptului de autor și a drepturilor conexe (art. 185/1 C. pen. al RM), încălcării dreptului asupra obiectelor de proprietate industrială (art. 185/2 C. pen. al RM), concurenței neloiale (art. 246/1 C. pen. al RM), acest fapt nu determină posibilitatea unei asemenea concluzii, precum că concurența neloială nu este un component al drepturilor de proprietate intelectuală.

3. Sistemul de protecție a proprietății intelectuale are drept scop protejarea „ideii” sau capacității creative, ce presupune personalitate, inteligență, simț estetic, forță creatoare, facultate de a gândi și formula idei și a le expune într-o

formă personală, autentică – care, în fond, poate fi opusă terților (și respectiv protejată) din momentul materializării pe un suport (indiferent de natura acestuia).

4. Studiarea modului în care au apărut și evoluat drepturile de proprietate intelectuală are la bază cunoașterea multiplelor și complexelor probleme referitoare la evoluția civilizației materiale și spirituale ale omenirii. În acest sens, primele reglementări juridice cunoscute și-au făcut apariția în domeniul proprietății în general și s-au materializat în privința bunurilor exprimând dreptul de posesiune a bunurilor, dreptul de dispoziție asupra obiectului proprietății, dreptul de gospodărire, administrare și gestionare a bunului și dreptul de a culege roadele utilizării proprietății.

5. Istoria proprietății intelectuale cunoaște patru perioade principale: perioada privilegiilor sau a monopolurilor, perioada reglementărilor naționale, perioada internaționalizării, globalizarea.

6. Legea penală a Republicii Moldova se înfățișează ca un mijloc de intervenție în materia proprietății intelectuale în anumite condiții prevăzute expres de Codul penal al Republicii Moldova – art. 185¹. În acest sens, legiuitorul invocă posibilitatea apărării, în principiu, a drepturilor morale și patrimoniale de autor. Evident, că sistemul normativ adoptat de Republica Moldova la acest segment al domeniului vieții sociale, se deosebește mult (mai cu seamă reieșind din implicațiile structurale) de cel adoptat în România.

7. În ceea ce privește „instituția dreptului de autor” se consideră că această expresie include ansamblul de norme juridice prin care sunt protejate atât opera, cât și creatorul acesteia.

8. Legea română consacră principiul adevăratului creator al operei sau principiul adevăratului autor. Calitatea de autor și calitatea de subiect al dreptului de autor sunt două noțiuni distincte, prima este o chestiune de fapt, cea de a doua este o chestiune de drept, calitatea de autor izvorăște dintr-un fapt juridic, iar calitatea de subiect al dreptului de autor izvorăște din lege sau dintr-un act juridic.

9. Persoana juridică poate fi subiect al dreptului de autor, în condițiile legii, dar nu poate avea calitatea de autor al operei, deoarece îi lipsesc însușirile spirituale pe care le implică activitatea de creație intelectuală.

10. Drepturile conexe pot fi definite ca fiind un ansamblu de drepturi distincte, asociate dreptului de autor, care conferă prerogative asemănătoare sau identice dreptului de autor, însă mai limitate și de o durată mai scurtă de timp.

11. În raport cu infracțiunea prevăzută la art. 139⁹ din textul legii românești, se consideră că pentru existența acestei infracțiuni se cer întrunite cumulativ următoarele condiții: să se săvârșească o faptă de reproducere neautorizată, integrală sau parțială a unui program pentru calculator, reproducerea neautorizată să se comită în perioada de protecție a programului pentru calculator, programul pentru calculator să fi fost reprodus de un alt program pentru a cărui utilizare este necesar acordul titularului de drepturi (licență), reproducerea neautorizată trebuie să se facă pe un sistem de calcul.

12. Legislația în domeniu din România nu stabilește protecția unor anumite categorii de autori, ci doar categoriile de opere care constituie obiect al dreptului de autor.

13. Pentru ca acțiunea de punere la dispoziția publicului a operelor sau a produselor purtătoare de drepturi conexe, baze de date sau copii ale acestora să întregască latura obiectivă a infracțiunii, trebuie să fie îndeplinite două cerințe esențiale: prima cerință este ca această acțiune să se săvârșească fără consimțământul titularilor de drepturi, respectiv al fabricanților de baze de date, iar a doua cerință este ca prin realizarea ei să se facă posibilă accesarea de către public, în orice loc sau în orice moment ales în mod individual.

14. Proprietatea industrială reprezintă drepturile de monopol conferite de actele normative în domeniu, care dau dreptul titularului de a utiliza obiectul protecției și de a interzice utilizarea acestuia de către terți. Drepturile de proprietate industrială sunt drepturi exclusive, cu ajutorul cărora titularul unui asemenea drept poate interzice terților exploatarea unui obiect protejat printr-un titlu de proprietate industrială, de genul brevet de invenție, certificat de marcă etc., în vigoare.

15. Proprietatea industrială cuprinde totalitatea drepturilor asupra creațiilor genului uman referitoare la: invenții, modele de utilitate, desene sau modele industriale, mărci de fabrică, de comerț sau de servicii, topografii de circuite integrate, soiuri de plante sau rase de animale, nume comerciale, indicații de proveniență sau denumiri de origine, protecția împotriva concurenței neloiale.

16. Pentru ca o invenție să se poată bucura de protecția conferită de normele juridice în vigoare, trebuie să fie brevetabilă, respectiv să existe un obiect care să poată fi brevetat și să îndeplinească cumulativ următoarele condiții: caracterul de noutate, utilitatea, să nu aibă un caracter evident, dezvăluirea invenției.

17. Obiectul juridic al infracțiunii de încălcare a drepturilor privind obiectele de proprietate industrială potrivit legii penale a Republicii Moldova este complex, însă complexitatea reiese din conținutul acestuia. Acest conținut, însă, trebuie să comporte un caracter generalizat. În viziunea noastră, obiectul juridic special al infracțiunii este format din relațiile sociale privitoare la proprietatea industrială în ansamblu.

18. Fiecare modalitate normativă prevăzută în art. 185/2 C. pen. al RM poate să pună accentul pe un anumit obiect material, să indice asupra lipsei acestuia. Se susține că în art. 185/2 alin. 1 C. pen. nu se poate constata un obiect material în forma corpului fizic al persoanei, în special în modalitatea constrângerii la coautorat. Or, legiuitorul din Republica Moldova pune accentul pe constrângerea fizică sau psihică în cazul formei agravante prevăzute la art. 185/2 alin. 7 lit. d c C. pen.

19. Activitatea infracțională poate lua diferite forme de manifestare, atât tipice, cât și atipice, fapt pentru care transportarea poate fi un element al activității infracționale care prejudiciază relațiile sociale privind proprietatea intelectuală. Din aceste ultime rațiuni, se consideră că transportarea obiectelor privind dreptul de autor și drepturile conexe în mod ilegal trebuie să constituie o modalitate de manifestare a elementului material al infracțiunii în cauză.

Recomandări:

Pentru România:

1. Decriminalizarea faptelor infracționale prevăzute de art. 298, 300 a legislației penale a României.

2. Remodelarea normei prevăzute de art. 297 C. pen., prin excluderea modalității de substituire de mărfuri sau orice alte produse, și art. 299 C. pen. prin excluderea faptei de folosire fără drept a obiectului unei invenții.

3. Excluderea din lista infracțiunilor a faptei prejudiciabile prevăzute la art. 62 din Legea 84/1998, și anume *divulgarea de către personalul Oficiului de*

Stat pentru Invenții și Mărci, precum și de către persoanele care efectuează lucrări în legătură cu invențiile, a datelor cuprinse în cererile de brevet, până la publicarea lor (se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani).

4. Se impune generalizarea elementului material al infracțiunii prevăzute de art. 141.

Pentru Republica Moldova:

1. Se recomandă sistematizarea mai riguroasă a legislației penale a Republicii Moldova, prin stabilirea unui cadru mai complex din punct de vedere structural în domeniul infracțiunilor contra proprietății intelectuale. Or, identificarea unui obiect nemijlocit separat poate determina crearea unei norme separate, care să fie eficient interpretate și aplicate practic. Deci, infracțiunile privind proprietatea intelectuală trebuie să fie incluse ca un grup de infracțiuni în cadrul capitolului “Infracțiuni contra patrimoniului”.

2. Norma penală prevăzută la art. 185/1 C. pen. și cea prevăzută la art. 96 C.con. trebuie să fie corelate după conținut, astfel ca diferența să fie evaluată doar la gradul prejudiciabil al faptei, nu și la conținutul normei.

3. Se impune sistematizarea normelor prevăzute la art. 97 – 103 C. con. al RM. Or, la nivelul aplicării doar a normelor contravenționale, această soluție este justificată, însă această aplicare este în corelație strânsă cu posibilitatea aplicării normei penale, fapt pentru care se recomandă o unificare a acestor norme contravenționale.

4. Se impune necesitatea excluderii circumstanțelor agravante prevăzute la art. 185/1 alin. 3 C. pen. al RM.

Propuneri de lege ferenda:

Pentru România:

1. Art. 141 *Fapta persoanei care își însușește, fără drept, calitatea de autor al unei opere sau oricare altă valorificare a operei se pedepsește cu închisoare de la 3 la 5 ani sau cu amendă de la 2 500 lei la 50 000 lei. În acest context, drepturile patrimoniale ce vizează drepturile conexe din cadrul normei prevăzute de art. 140 își vor pierde eficiența, fiind exclusă din legislația penală a României.*

2. Art. 297 C. pen.

Falsificarea de mărfuri sau orice alte produse, precum și expunerea spre vânzare sau vânzarea de asemenea bunuri, cunoscând ca sunt falsificate se pedepsește cu închisoare de la unu an la 7 ani.

3. Art. 299 C. pen.- *contrafacerea obiectului unei invenții se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau amendă.*

Pentru Republica Moldova:

Art. 185/1 C. pen. al RM

(1) Încălcarea dreptului de autor, a drepturilor conexe și a altor drepturi în legătură cu activitatea intelectuală în domeniul științei, artei și literaturii, dacă este în proporții mari se pedepsește cu amendă în mărime de la 800 la 1000 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 5 ani.

(2) Producerea, utilizarea, depozitarea, transportarea, comercializarea, importarea, exportarea ilegală a marcajelor de control, falsificarea acestora, dacă acestea nu constituie infracțiune, care au cauzat daune în proporții mari, se pedepsesc cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 2000 la 6000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 5 ani.

Problema științifică importantă soluționată prin intermediul tezei de doctorat elaborată ține de identificarea unei politici penale clare în materie de combatere a încălcărilor care vizează domeniul dreptului de proprietate intelectuală în România și Republica Moldova, având în vedere realitățile curente ale țărilor respective, precum și mijloacele financiare care trebuie puse la baza promovării acestei politici. În acest sens, se indică asupra dezvoltării rapide a relațiilor sociale din domeniul proprietății intelectuale și asupra necesității dezincriminării treptate a faptelor din acest cadru aplicativ.

Recomandările ce vizează cercetările de perspectivă privesc:

- Proprietatea intelectuală – obiect al relațiilor juridice de vecinătate și străine.
- Creațiile culturale (folclorul) – ca obiect al protecției juridice.
- Concurența neloyală și dreptul de proprietate intelectuală: analiză corelativă. Cercetarea criminalistică a infracțiunilor privind dreptul de autor și drepturile conexe.
- Cercetarea criminalistică a infracțiunilor care afectează dreptul asupra obiectelor de proprietate industrială.
- Mijloacele de probă în cazul infracțiunilor privind proprietatea intelectuală.

BIBLIOGRAFIE

1. Roș V. Dreptul proprietății intelectuale. București: Global Lex, 2001. 648 p.
2. Stuart E., Fano E., Scales L. et. al. Legislația și politicile în domeniul proprietății intelectuale. Armonizarea legislației Republicii Moldova cu standardele UE = Intellectual property law and policy. Law approximation to UE standards in the Republic of Moldova. Suport pentru implementarea acordurilor dintre Republica Moldova și uniunea Europeană. Setul de ghiduri pentru armonizarea legislației sectoriale. Chișinău: „Sinetica-Com” SRL, 2010. 291/277 p.
3. Belei O. Reglementări legale privind excepțiile și limitările în domeniul dreptului de autor. În: Lecturi AGEPI: Comunicări prezentate la simpozionul anual științifico-practic privind protecția proprietății intelectuale. Ediția a 11-a. Chișinău: AGEPI, 2008, p. 194-197.
4. Belei O., Căinăreanu O. Protecția prin intermediul dreptului de autor și al drepturilor conexe a fonogramelor și operelor plasate pe Internet. În: Lecturi AGEPI: Comunicări prezentate la simpozionul anual științifico-practic privind protecția proprietății intelectuale. Ediția a 11-a. Chișinău: AGEPI, 2008, p. 205-212.
5. Pantea M. Protecția penală a proprietății intelectuale în era globalizării. București: Expert, 2008. 373 p.

6. Dincă M., Alecu Gh. Modalități juridice de prevenire și combatere a pirateriei în domeniul dreptului de autor. În: Revista „Doctrină și Jurisprudență” 2009, nr.4, p. 89-97.

7. Dincă M. Conceptul, definirea dreptului de proprietate intelectuală și al creației intelectuale în lumina convenției pentru instituirea OMPI. În: Legea și viața, 2010, nr.11, p. 46-49.

8. Dincă M. Contrafacerea și Pirateria – apanajul crimei organizate transfrontaliere. În: Avocatul Poporului, 2011, nr.7-8, p.24-27.

9. Dincă M., Ghinea N., Boer S. Plagiatul cea mai răspândită încălcare a prevederilor legii dreptului de autor. În: Materialele Conferinței „Afacerile Interne și Justiția în procesul integrării europene și globalizării”. București: Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, 2010, p.139-148

10. Dincă M., Nae M. Drepturi de proprietate industrială. Particularități, caracteristici ale creațiilor tehnice. În: Revista de investigare a Criminalității, Vol. IV, 2011, nr.1, p.41-49.

11. Dincă M. Necesitatea și importanța protecției juridice a dreptului de proprietate intelectuală. În: Materialele Colocviului internațional „Promovarea drepturilor omului în contextul integrării europene. Teorie și practică”. Chișinău: ULIM, 2009, p.208-215.

12. Dincă M., Pantea M. Scurt istoric al apariției și reglementării drepturilor de proprietate intelectuală. În: Revista de investigare a criminalității 2009, nr.4, p.51-60.

13. Dincă M. Pirateria și Contrafacerea – activități specifice criminalității transfrontaliere. În: Materialele Sesiunii de comunicări științifice „Cultura socio-juridică – un factor de echilibru și stabilitate în perioadele de criză”, Universitatea Spiru Haret Constanța, 2011.

14. Dincă M. Programele pe calculator - obiectiv al drepturilor de autor – sesiuni comunicări științifice. În: Materialele celei de-a XVII-a sesiune de comunicări științifice „Cultura Socio-Juridică – Un factor determinant în evoluția societății”. București: Universul Juridic, 2011, p.251-258.

15. Dincă M., Pantea M. Reglementări europene în domeniul dreptului de autor, de drepturi conexe și ale drepturilor sui-generis ale titularilor bazelor de date. În: Legea și viața, 2011, nr.8, p.31-39.

16. Petrescu A., Mihai L. Drept de proprietate industrială. Introducere în dreptul de proprietate industrială. Invenția.Inovația. București: Universitatea București, 1987.

17. Brânză S. Proprietatea industrială ca valoare socială apărată de legea penală. În: Revista Națională de Drept, 2006, nr.6, p.2.

ADNOTARE

la teza de doctor cu tema „Analiza juridico – penală a infracțiunilor privind dreptul de proprietate intelectuală”, specialitatea 12.00.08 - Drept penal (drept penal), autor Dincă Mihai, Chișinău, 2012

Structura tezei: introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 195 titluri, 145 de pagini de text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 10 lucrări științifice.

Cuvintele cheie: autor, proprietate intelectuală, proprietate industrială, marcă comercială, operă, originalitate, drept moral, drept patrimonial.

Domeniul de studiu: Lucrarea face parte din domeniul dreptului penal, a cărei reglementări de reosrt fiind reieșite din materia dreptul proprietății intelectuale și dreptului civil.

Scopul lucrării: investigarea complexă și sistematizată a răspunderii penale pentru încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală (dreptul de autor și drepturile conexe; proprietatea industrială) prevăzută de legislația României și RM.

Obiectivele tezei: analiza noțiunii de proprietate intelectuală și a categoriilor ce o conturează (dreptul de autor și proprietatea industrială); relevarea formelor de manifestare a delictualității ce vizează proprietatea intelectuală potrivit cadrului normativ al României și RM; indicarea asupra unor probleme nuanțate în materia reglementării normative a relațiilor sociale ce vizează proprietatea intelectuală în România și RM și crearea unui cadru de soluționare a acestora; identificarea și analiza complexă a semnelor preexistente și a conținutului constitutiv al infracțiunilor care afectează dreptul de proprietate intelectuală în România și RM etc.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute constă în poziționarea cercetării având ca sediu anumite probleme actuale care se constată în domeniul răspunderii penale pentru infracțiunile care atentează la proprietatea intelectuală, precum și din punctul de vedere al previziunilor normative în acest cadru. O atenție sporită a fost acordată posibilităților de ajustare a legislației penale a României și RM în materie de răspundere penală pentru încălcarea legislației privind proprietatea intelectuală la standardele europene și comunitare. **Problema științifică importantă** soluționată prin intermediul tezei de doctorat ține de identificarea unei politici penale clare în materie de combatere a încălcărilor care vizează domeniul dreptului de proprietate intelectuală în România și RM, având în vedere realitățile curente ale țărilor respective, precum și mijloacele financiare care trebuie puse la baza promovării acestei politici. În acest sens, se indică asupra dezvoltării rapide a relațiilor sociale din domeniul proprietății intelectuale și asupra necesității dezincriminării treptate a unor fapte din acest cadru aplicativ.

Semnificația teoretică constă în elaborarea și prezentarea unor soluții referitoare la infracțiunile privind proprietatea intelectuală, care ar fi optime pentru știința dreptului penal și practica judiciară din acest domeniu. **Valoarea aplicativă a lucrării.** Cele mai nuanțate opinii pot fi utilizate în activitatea științifico-didactică, activitatea practică a organelor de drept, precum și în procesul de adoptare a normelor care se referă la domeniul combaterii infracționalității privind proprietatea intelectuală.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele tezei au fost expuse în 10 articole științifice, dezbătute cu succes în cadrul mai multor conferințe științifice, inclusiv la Colocviul internațional „Promovarea drepturilor omului în contextul integrării europene: teorie și practică” (Chișinău, 30-31 octombrie 2009).

РЕЗЮМЕ

к докторской диссертации по теме «Уголовно-правовой анализ преступлений в области интеллектуальной собственности», по специальности 12.00.08 - Уголовное право (уголовное право), автор Динкэ Михай, Кишинэу, 2012

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 195 наименований, 145 страницы основного текста. Полученные результаты были опубликованы в 10 научных работах.

Ключевые слова: автор, интеллектуальная собственности, промышленная собственности, товарные знаки, производство, оригинальность, моральное право, имущественное право.

Область исследования: Диссертация основывается на особенной части уголовного права, основное внимание отведено бланкетной регламентации – гражданскому законодательству и в области интеллектуальной собственности.

Цель исследования: комплексное и систематическое исследование уголовной ответственности за нарушения прав интеллектуальной собственности (авторское право, смежные права, промышленная собственность) в соответствии с законодательством Румынии и РМ.

Задачи исследования: анализ понятия интеллектуальной собственности и анализ ее категорий (авторского права и промышленной собственности); выявление форм проявления правонарушений в области интеллектуальной собственности, предусмотренных законодательством Румынии и РМ; указание на проблемы в сфере нормативного регулирования общественных отношений из области интеллектуальной собственности и установление основных направлений для их решения, выявление и анализ признаков состава преступлений, затрагивающих права на интеллектуальную собственность в Румынии и РМ и т.д.

Научная новизна и оригинальность полученных результатов: заключается в исследовании актуальных проблем уголовной ответственности за преступления в сфере интеллектуальной собственности и с точки зрения прогнозов развития нормативной базы. Особое внимание было уделено возможности доведения в соответствие уголовного законодательства Румынии и РМ европейским стандартам в области уголовной ответственности за преступления в сфере интеллектуальной собственности. **Основная научная проблема** рассмотренная в диссертации – аспекты уголовно-правовой политики Румынии и РМ на современном этапе и выделение основных направлений в области борьбы и предупреждения преступлений в области интеллектуальной собственности.

Теоретическая значимость заключается в разработке и представлении решений для предупреждения преступлений в области интеллектуальной собственности, которые будут оптимальными для науки и практики уголовного права в этой области. **Практическая польза диссертации:** основные выводы полученные в результате исследования могут быть использованы в научно-преподавательской деятельности, практической деятельности правоохранительных органах, а так же в процессе принятия норм относящихся к борьбе с преступлениями в области интеллектуальной собственности

Внедрение научных результатов. Результаты работы были изложены в 10 научных публикациях, обсужденных в ряде конференций, в частности при проведении Научно-практической конференции «Соблюдение прав человека в контексте Европейской Интеграции: теория и практика» (Кишинэу, 30-31 октября 2009).

SUMMARY

on the dissertation in law „Criminal analysis of offenses of intellectual property”,
speciality 12.00.08 - Criminal Law (criminal law)author Dinca Mihai,
Kishinau, 2012

The structure of the study: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 195 titles, 145 pages of basic text. The results were published in 10 scientific papers.

Keywords: copyright, intellectual property, industrial property, trademark, art-work, originality, moral right, property right.

Field of study: This dissertation is dedicated to the criminal law (the special part), attention to this matter being referenced to civil reglamentation and reglamentation in field of intellectual property.

Goal of the dissertation: complex and systematical investigation of criminal liability for infringement of intellectual property (copyright and related rights, industrial property) under the law of Romania and Moldova.

The objectives: analysis of the notion of intellectual property and an outline of the categories (copyright and industrial property), revealing forms of manifestation of intellectual property right delictualității aimed at the legal framework of Romania and Moldova; indication on nuanced issues in relation to normative regulation of social relations aimed at intellectual property in Romania and Moldova and create a framework for their solution; identification and analysis of complex background and content of signs constitutive of crimes affecting intellectual property in Romania and Moldova, etc.

Novelty and originality of scientific research results is researching of problems with the current headquarters is established in criminal liability for crimes that infringe on intellectual property and in terms the normative projections within this framework. Special attention was paid to the possibility of adjusting the criminal laws of Romania and Moldova in the field of criminal liability for violation of intellectual property legislation to European standards and EU. **Important scientific problem** solved by development through thesis related to the identification of a clear policy to combat criminal violations targeting intellectual property law in Romania and Moldova, having regard to the current realities of their countries and financial resources to be made based promotion policy. In this respect, it indicates the rapid development of social relations in the field of intellectual property and the need for gradual decriminalization applied the facts of this framework.

Theoretical signification: is to develop and present solutions for intellectual property offenses, which, in terms of the author, would be optimal for science and practice of criminal law in this area.

Practical value of the work: The views expressed in the contents nuanced work can be used in scientific work of teaching, law enforcement practice and in the process of adopting rules relating to combating crime in the field of intellectual property.

Implementation of scientific results: The achievements of the study have been exposed in various scientific articles, also succesfully debated within multiple scientific conferences, inclusively at International Conference „ Defendance of human rights in european intergration context: theory and practice” (Chisinau, 30-31 October, 2009).

DINCĂ Mihai

**ANALIZA JURIDICO-PENALĂ A INFRAȚIUNILOR PRIVIND
DREPTUL DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ**

Specialitatea: 12.00.08 – Drept penal (drept penal)

Autoreferat al tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 26 aprilie 2012.
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: 1,3

Formatul hârtiei 60x80 1/16
Tirajul 40 ex.
Comanda nr. ____

Centrul Editorial-poligrafic al USM
Str. A. Mateevici, 60, Chișinău, MD 2009